

NORGES HØYESTERETT

Den 10. april 2019 avsa Høyesterett bestående av dommerne Indreberg, Bull, Kallerud, Bergh og Høgetveit Berg dom i

HR-2019-714-A, (sak nr. 19-004606STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Marius Oscar Dietrichson)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Kristian Jarland)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bergh**: Saken gjelder straffutmåling for forsøk på drap.
- (2) A er født 00.00.1977. I perioden 2013 til våren 2017 var han samboer med B i hennes leilighet i Oslo. Etter at forholdet opphørte, fortsatte han å bo i leiligheten, men nå i stuen. Den 23. mai 2017 inntok A mye alkohol. B forsøkte å holde ham ute fra leiligheten, og tidlig på kvelden ble han også bortvist av politiet. Senere på kvelden kom han seg likevel inn ved bruk av fysisk makt. Han gikk da til angrep på B og utøvde fysisk vold mot henne. Lagmannsretten har funnet bevist at A forsøkte å drepe B ved å kaste henne ut fra balkongen, omkring åtte meter over bakkenivå. Lagmannsretten har beskrevet det som skjedde ute på balkongen, slik:

«På et tidspunkt holdt han henne for munnen slik at hun ikke skulle rope. Han slo henne mange ganger. Da hun lå nede på balkongen, holdt hun seg fast i rekkverket mens han forsøkte å løfte henne opp, og han prøvde på ulike vis å få henne til å miste taket. B skjønnte at han gjorde dette for å kaste henne ut fra balkongen. Etter hvert gikk A på utsiden av balkongen, først med det ene beinet og så med begge. Hele tiden holdt han B fast, og han prøvde å dra B over slik at de begge ville falle ned. Han mislyktes, kom inn på balkongen igjen og dunket hodet hennes hardt mot golvet og gelenderet.»
- (3) Ved Oslo tingretts dom 9. juli 2018 ble A domfelt for forsøk på drap etter straffeloven § 275, jf. § 16. Han ble videre domfelt for drapstrusler overfor to personer som kom til i

forbindelse med hendelsen, samt for forulemping av offentlig tjenestemann og to tilfeller av brudd på politiloven. Straffen ble satt til fengsel i seks år.

- (4) A anket til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for alle forholdene, bortsett fra ett av bruddene på politiloven. Borgarting lagmannsrett avsa 7. november 2018 dom med slik domsslutning:
- «1. **A, født 00.00.77, dømmes for overtredelse av straffeloven § 275 jf. § 16, § 263, § 156 annet ledd og politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a og det forhold som er endelig avgjort ved Oslo tingretts dom av 9. juli 2018 til en straff av fengsel i 6 – seks – år.**
- Til fradrag i straffen kommer 534 – femhundreogtrettifire – dager for utholdt varetekt.**
- 2. A dømmes til å betale 150 000 – etthundreogfemtitusen – kroner i oppreisning til B innen 2 uker fra forkynnelsen av dommen.»**
- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.
- (6) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (7) Det bærende for straffutmålingen er domfellelsen for forsøk på drap.
- (8) Ved straffeloven 2005 er straffenivået for drap og andre voldslovbrudd vesentlig skjerpet. Hevingen av nivået ble gjennomført også før den nye straffeloven trådte i kraft i 2015, gjennom endringer i straffeloven 1902 ved lov 25. juni 2010 nr. 46.
- (9) Skjerpelse ved drapsforsøk er ikke særskilt nevnt i forarbeidene, verken til straffeloven 2005 eller til endringsloven til den tidligere loven. Det er imidlertid ikke tvilsomt at økningen av straffenivået også må gjelde på forsøk på de forbrytelsene straffskjerpelsen omfatter, se blant annet Rt-2012-1095 avsnitt 15.
- (10) I Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 185 ga departementet uttrykk for at straffen for «ordinære» fullbyrdede drap ikke bør settes under 12 år. Dersom det foreligger særlig straffskjerpene omstendigheter, må straffen bli strengere. I Rt-2014-268 avsnitt 17 uttalte førstvoterende at straffen ved domfellelse etter bestemmelsen i straffeloven 1902 § 233 andre ledd om drap ved særdeles skjerpene omstendigheter normalt vil være fra 15-16 års fengsel og oppover.
- (11) Det er ikke tvilsomt at straffen ved forsøk normalt skal være lavere enn når handlingen er fullbyrdet. I straffeloven 1902 § 51 første ledd første punktum var det uttrykkelig fastsatt at forsøk «straffes mildere end den fuldbyrdede Forbrydelse». Straffeloven 2005 er oppbygd noe annerledes. Det følger av § 80 bokstav b at straffen ved forsøk kan settes under minstestrafen i straffebudet eller til en mildere straffart. Videre omfattes forsøk, gjennom henvisning til § 80 bokstav b, av de omstendigheter som etter § 78 især skal tas i betraktning i formildende retning ved straffutmålingen.
- (12) Når det for forsettlig overtredelser langt på vei er etablert et normalstraffenivå som danner et fast utgangspunkt ved straffutmålingen, kunne det vært praktisk nyttig å gjøre det samme for forsøkshandlinger. Høyesterett har imidlertid i flere avgjørelser fremhevet at fordi sakene kan ha svært forskjellig karakter, er det vanskelig å angi et bestemt straffenivå

for forsøk på drap, se blant annet Rt-2012-1095 avsnitt 17 med videre henvisning til Rt-2002-1451.

- (13) I Rt-2011-1017 avsnitt 27 uttaler førstvoterende følgende om fastsettelse av straff for forsøk på voldtekt:
- «Det ville vært til betydelig praktisk nytte om det hadde vært mulig å angi nærmere hvor mye lavere straffen skal være i forsøksstillingene, men forsøkshandlingene er av så vidt forskjellig karakter at det ikke lar seg gjøre å gi slik veiledning. Det vil blant annet måtte vektlegges i hvilken utstrekning forsøket omfatter fullbyrdelse av handlinger som kunne vært straffet etter alternative bestemmelser, varighet og intensitet av forsøket, og hva som er årsaken til at forsøket oppgis.»**
- (14) Det som uttales her, gjelder helt ut på samme måte for forsøk på drap. Jeg nevner særlig at forsøk på drap i mange tilfeller leder til alvorlig kroppsskade, noe som i så fall må tillegges betydelig vekt ved straffutmålingen.
- (15) At det ikke er grunnlag for å fastsette et normalstraffenivå, hindrer selvsagt ikke at tidligere rettspraksis på vanlig måte vil gi vesentlig veiledning ved straffutmålingen i den enkelte sak.
- (16) De avgjørelsene om forsøk på drap som foreligger fra Høyesterett etter at straffenivået ble skjerpet i 2010, gjelder i stor grad særlig alvorlige tilfeller, der den tidligere bestemmelsen i straffeloven 1902 § 233 andre ledd om særdeles skjerpene omstendigheter er blitt anvendt.
- (17) Rt-2012-129 gjaldt et brutalt angrep med to kniver overfor en sovende person. Knivene ble stukket langt inn i halsen, nakken og overkroppen på fornærmede. Dersom han ikke hadde kommet raskt til sykehus, ville stikkene vært dødelige. Straffen ble satt til fengsel i syv år og seks måneder. Det ble lagt begrenset vekt på domfeltes tilståelse.
- (18) I Rt-2012-1095 ble straffen for forsøk på overlagt drap satt til fengsel i ni år. Domfelte hadde tvungent seg inn i leiligheten til sin tidligere kjæreste og stukket henne gjentatte ganger med kniv slik at hun ble livstruende skadet.
- (19) I dette tilfellet har voldsutøvelsen pågått over en periode på flere minutter. A har gjentatt og iherdig forsøkt å drepe B ved å kaste henne ut fra balkongen. Han har i tillegg utøvd betydelig vold mot henne. Lagmannsretten har funnet bevist at det var tale om mange slag med høy intensitet, i tillegg til at han dunket hodet hennes mot gulvet og gelenderet på balkongen. Drapsforsøket skjedde i fornærmedes eget hjem, etter at A tidligere på kvelden var blitt bortvist fra området av politiet.
- (20) Det må legges til grunn at B ikke er påført varige fysiske skader. Om de psykiske virkningene har lagmannsretten blant annet uttalt:
- «B fryktet at hun ville dø da hun ble angrepet av A. Hun har videre forklart, og lagmannsretten legger til grunn, at hendelsen har preget henne i stor grad i ettertid. Hendelsen har redusert fornærmedes livskvalitet.»**
- (21) Samlet er det etter mitt syn tale om et meget alvorlig forhold, som lett kunne ha fått et tragisk utfall. Samtidig er jeg enig med lagmannsretten i at de særlig graverende momentene som finnes i de sakene Høyesterett har behandlet etter straffeskjerpelsene, ikke

er til stede her. Etter dette er jeg, som lagmannsretten, kommet til at straffen bør settes til fengsel i seks år.

- (22) Dette innebærer at anken forkastes.
- (23) A har frem til i dag sittet 689 dager i varetekt. Disse dagene kommer til fradrag i straffen.
- (24) Jeg stemmer for denne

D O M :

- 1. Anken forkastes.
 - 2. Til fradrag i straffen kommer 689 – sekshundreogåttini – dager for frihetsberøvelse.
-
- (25) Dommer **Bull:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
 - (26) Dommer **Kallerud:** Likeså.
 - (27) Dommar **Høgetveit Berg:** Det same.
 - (28) Dommer **Indreberg:** Likeså.
 - (29) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

- 1. Anken forkastes.
- 2. Til fradrag i straffen kommer 689 – sekshundreogåttini – dager for frihetsberøvelse.